

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

22e jaargang nr. 43

26 oktober 1969

administratie

postbus 114, Utrecht

tel. 030-24641

postgiro 58 t.n.v. De Humanistische Pers

abonnementsprijs voor Nederland, andere
E.E.G.-landen, Suriname, Curaçao en de
Antillen f 8,50 per jaar
Overige landen f 12,50 per jaar
losse nummers f 0,50
verschijnt wekelijks

Congres Humanitas

Om de twee jaar houdt de Nederlandse vereniging voor maatschappelijk werk Humanitas een congres. Dat congres is het hoogste orgaan van de vereniging. Er horen dus bijzonder essentiële zaken aan de orde te komen. En Humanitas behandelt dan ook zulke zaken in het congres dat dit weekeinde te Enschede wordt gehouden.

In de 24 jaar van haar bestaan heeft Humanitas de Nederlandse samenleving zien veranderen. Humanitas zelf is ook niet precies gebleven wat deze organisaties bij haar oprichting was. Humanitas moet zich telkens weer bezinnen op haar positie en haar mogelijkheden in de samenleving zoals deze is geworden. En dat doet Humanitas dit weekeinde in verschillende opzichten.

Humanitas werkt aan het organiseren en verrichten van maatschappelijk werk in ruime zin en doet dat vrij van leerstelling. Zij beweegt zich dus onder buitenkerkelijken, maar niet uitsluitend onder hen. Wie zich tot Humanitas wendt, moet daar terecht kunnen.

Het is natuurlijk prachtig te zeggen dat mensen een goed ontwikkeld sociaal gevoel moeten hebben en dat zij daarmee ook iets moeten doen. Maar deze eenvoudige waarheid levert bij haar toepassing in de praktijk heel wat allerm minst eenvoudige kwesties op!

Het congres van Humanitas dat nu gaande is, houdt zich bezig met drie soorten problemen die illustreren hoe moeilijk het is, werkelijk sociaal te leven.

Het maatschappelijk werk wordt steeds meer ge-professionaliseerd, d.w.z. dat het steeds meer beroepsmatig wordt verricht. Maar daarnaast mag het zg. vrijwilligerswerk niet verdwijnen. Het moet meer aandacht krijgen en tot ontwikkeling worden gebracht. In de statuten van Humanitas is sprake van „eerbiediging van de menselijke persoonlijkheid” en van de „erkenning van het

recht op en de plicht tot zelfbestemming en zelfontplooiing voor ieder mens”. Deze statutaire termen klinken wat zwaar, maar dit belet niet dat zij een ver-reikende betekenis hebben voor de leden en voor het werk van Humanitas, ook voor het vrijwilligerswerk, de sociale hulpverlening door vrijwilligers, in en vanwege Humanitas verricht.

Dit is dan één punt waarmee het congres zich bezighoudt. Een tweede punt is de bezinning op de organisatie zelf. Zo’n landelijke vereniging heeft, behalve een landelijk bestuur, ook plaatselijke afdelingen en gewesten met besturen, die uit vrijwilligers bestaan. Daarnaast zijn er de beroepsmensen die in dienst van en dus binnen Humanitas werken. In zo’n ingewikkelde structuur van een organisatie die zich met allerlei zg. werkvormen bezighoudt, kan makkelijk de vraag rijzen, of alles wel zo loopt en zo georganiseerd is als wenselijk wordt gevonden. Hoe staat het met de communicatie tussen de verschillende organen en deelorganen? Is de organisatie doeltreffend? En komen de mensen die als bestuurders en die professioneel werken als mensen tot hun

Opgericht is een
**Humanistische
stichting
Geestelijke
Volksgezondheid**

Daarover hoort u meer in een radio-uitzending op 2 november 1969, waarvoor wij uw bijzondere aandacht vragen.

De redactie

een radio-uitzending van zondag 26 oktober 1969

Kalender 1970

De kalender 1970 van het
Humanistisch Verbond,
nu in geheel vernieuwde
uitvoering, is verschenen.

De prijs is

f 5.75

Uw bestelling zien wij gaarne tegemoet door
storting of overschrijving van f 5,75 op post-
rekening 58 t.n.v. De Humanistische Pers
Utrecht.

In de omschrijving: Kalender 1970.

recht? Hoe staat het met de „zelfbestemming en zelfontplooiing“?

Daarnaar is een diepgaand onderzoek aan de gang. De bestaande toestand heeft zijn gebreken. Eventuele nieuwe structuren moeten die gebreken zien te vermijden. Er hangt ontzaglijk veel af van die structuren, voor de mensen die besturen en werken en voor de mensen wie het werk geldt.

Een efficiency-onderzoek kan kil en nuchter lijken. Maar het doel is, betere organisatiestructuren en betere werkomstandigheden te bereiken voor de mensen die erbij betrokken zijn. Het gaat erom, dat het doel van Humanitas tot zijn recht komt. Dat doel is een zeer menselijk doel. De menselijke persoonlijkheid van allen die binnen Humanitas iets doen is erbij betrokken. Goede oplossingen zullen ook het werk zelf ten goede komen.

Dat is dan het tweede punt voor het congres van Humanitas. Beide punten moeten mede worden gezien in het licht van het derde punt: een problematiek van wijde strekking waar bijzonder veel van afhangt, nl. het beleid van het ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk ten aanzien van de samenlevingsopbouw en de maatschappelijke dienstverlening.

Alweer grote woorden, zwaarwegende termen. Daaraan is in de materie van dat ministerie en dus ook in de materie van Humanitas geen gebrek. Maar de problemen zijn elke dag actueel, want dit beleid betreft de subsidiëring en zonder subsidiëring kan het werk geen voortgang vinden.

De maatschappelijke dienstverlening, dus het maatschappelijk werk in algemene zin, is niet klaar wanneer zij zich beperkt tot hulpverlening in individuele gevallen. Vanuit die hulpverlening moet naar vermogen worden bijgedragen tot een gezond maatschappelijk leven, een gezonde samenleving. Die hulpverlening moet, als sociale functie in het ruime verband van het streven

naar een gezonde samenleving worden gezien. Daar heeft in beginsel iedereen mee te maken, ook Humanitas. Deze vereniging beoogt met haar werk dus een bijdrage te leveren tot een gezonde samenleving.

Humanitas is een stuk particulier initiatief. De overheid wil dat particulier initiatief in staat stellen zijn functies te vervullen. De overheid doet dat vanuit haar verantwoordelijkheid voor de gezondheid van de samenleving.

Nu is er in de loop van de jaren verandering gekomen in het werk zelf. Wat in een grijs verleden paternalistische liefdadigheid was is totaal veranderd. Het systematisch sociaal werken aan een gezonde samenleving is ervoor in de plaats gekomen. Dat vereist goed gereguleerde apparaten die volgens weloverwogen regels werken. In het maatschappelijk bestel van thans is geen plaats meer voor de willekeur die ouderwetse liefdadigheid eigen kon zijn.

Parallel aan deze ontwikkeling hoort ook de overheid te werk te gaan. Zij zal eraan moeten denken dat de instellingen die zich met de gezondheid van de samenleving bezighouden, zekere garanties voor hun voortbestaan krijgen. Dat eist het werk en dat eist het leger van beroepskrachten dat aan de instellingen verbonden is.

Aldus is er behoefte gegroeid aan een behoorlijke wettelijke grondslag voor de subsidieverlening. Die behoefte is er nog steeds en er is nog steeds niet in voorzien. Al vele jaren wordt eraan ge-

Het is vijfhonderd jaar geleden, dat Erasmus, voorvechter van de verdraagzaamheid, werd geboren. In verband hiermee verscheen het boek

ERASMUS, REBEL TEGEN WIL EN DANK

Annet van Battum is er in geslaagd een boeiend en gemakkelijk leesbaar boek te schrijven; uitgeverij Moussault heeft er een prachtige uitgave van gemaakt.

Het Humanistisch Verbond heeft het initiatief tot de publikatie van dit boek genomen, in de overtuiging, dat zij dit tegenover haar leden en abonnees verplicht was.

Het is ons een genoegen u dit boek te kunnen aanbieden.

Formaat 20 x 20; omvang 144 blz.

Prijs

f 12.50

Te bestellen door overschrijving van f 12,50 op postrekening 58 t.n.v. De Humanistische Pers - Utrecht.

dacht en gedokterd. Maar een basiswet voor de subsidiëring is tot nu toe een on vervulde wens gebleven.

Er wordt op dit terrein veel geregeerd per circulaire. En dat schept onzekerheden.

Er worden door CRM denkbeelden ontwikkeld, maar die maken nog niet, dat een gevoel van onzekerheid wordt weggenomen. De nieuwste denkbeelden maken onderscheid tussen de organisaties voor de maatschappelijke dienstverlening en die voor de samenlevingsopbouw. Er bestaan subsidieplannen die invloed kunnen krijgen op de bestaande organisaties en hun werkterreinen. Ontzuiling hier gaat in die plannen samen met verzuiling daar. Het particulier initiatief dreigt bij zulke denkbeelden gedirigeerd te gaan worden, waarmee het begrip particulier initiatief zou gaan verwateren en verdwijnen.

Deze zaken, waarmee iedereen en alle organisaties te maken hebben, horen op wettelijke grondslag te worden geregeld. Maar wie nagaat wat er bij CRM de laatste twaalf jaar over de mogelijkheden van zo'n wet is overwogen en gedacht, ziet nog lang geen perspectief. Soms leek er hoop te gloren, maar een jaar later was daar dan weinig of niets meer van over.

Een wettelijke regeling is onmisbaar. Het is eenvoudig een zaak van behoorlijk beleid dat een zo essentieel werk in onze samenleving op een wet berust. Wat wordt er nog gepraat over samenlevingsopbouw als het fundament, een wet, nog moet worden geconstrueerd?

Al jaren geleden heeft een commissie uit de Nationale Raad voor Maatschappelijk Welzijn onder leiding van de vorige voorzitter van Humanitas, prof. Belinfante, een ontwerp voor zo'n wet opgesteld. Daarmee was de mogelijkheid van zo'n wettelijke regeling duidelijk aangetoond. Hoe moeilijk ook zo'n wet in elkaar is te zetten, mogelijk is zij wel.

Het spreekt vanzelf dat een vereniging als Humanitas eigenlijk moet weten, welke wettelijke grondslag de financiële basis van haar werk zal krijgen, wil zij spijkers met koppen kunnen slaan op het gebied van de beide andere punten die op het congres van Humanitas aan de orde zijn. Het is dus onvermijdelijk dat de problemen van subsidiegrondslagen en -systemen ook op dat congres worden besproken, vooral nu onlangs vanwege CRM weer nieuwe denkbeelden zijn gelanceerd, nieuwe denkbeelden niet voor een basiswet, maar voor subsidieregelingen.

Zeer organisatorische en strikt zakelijke taal moet op dit congres worden gesproken over problemen die het maatschappelijk welzijn tot in de kern raken, problemen die ten slotte te maken hebben met de menselijke ontplooiing en met het menselijk bijeenhoren. Ook aan het denken over de organisatorische en zakelijke structuren dient een vereniging van de signatuur van Humanitas haar bijdrage te leveren.

A. Stempels

de woorden

Woorden groeien mee, met de jaren
worden ze zwaarder, ze raken
bemanteld met onderzees gewas,
mosselen, een stuk van een wrak,
wieren ijl als oud mensenhaar,
onrustige planthanden, verraad
van bovenglans, verdronken land,
algen dralend boven zwart zand.

Daarom moet ik ze altijd vertalen,
loswrikken, ophalen, in ander water
overdoen, uitspoelen, afkrabben
en wachten wat in mijn handen
achterblijft: een bloem, een geraamte,
een onderaards antwoord van aarde,
een laatste geglinster, een begin van brand,
een glimp onderbelicht vaderland.

Gabriël Smit

De Humanistische Stichting Socrates belegt op zondag 16 november a.s. in de Internationale School voor Wijsbegeerte te Amersfoort een algemene najaarskonferentie over

VERVREEMDING DOOR EXPERIMENT IN DE KUNST

(in het bijzonder
betreffende de moderne muziek)

Dit onderwerp zal worden ingeleid door:

De musikologe mevrouw drs. M. Marcenaro-Huygens en de komponist Jan Wisse.

De konferentie zal worden geleid door prof. dr. W. van Dooren.

De kosten van deelname bedragen f 4,— p.p. (redukcie voor kontribuanten/donateurs en studenten).

De lunch kan worden gebruikt voor f 4,75 p.p.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door het sekretariaat van de Stichting, Oudegracht 152 (postbus 114) Utrecht, tel. 030-24641.

„Orde” betekent voor mij een zeer bepaalde onderlinge verhouding en wisselwerking van levende delen, organismen, niet het starre ondergeschikt zijn aan een beginsel dat onder alle omstandigheden onveranderlijk gehandhaafd moet blijven, niet ziellose ordelijkheid.

In de ver-volmaakte geest blijven geen chaos, geen frustratie over. Waar de mens ten aanzien van het bereiken van een dergelijke perfectie nu eenmaal onherroepelijk te kort schiet (ten gevolge van zijn aard en constitutie en van de levensomstandigheden waaraan hij is blootgesteld), bestaat er een neiging in hem te streven naar toenemende ordening, een streven dat resultaat heeft, wanneer het niet wordt geremd door lichamelijke stoornissen, zoals ziekte of door een vastgeroest-zijn in gewoonte, dat ieder zich verder ontwikkelen door middel van de ervaring onmogelijk maakt, of door gedachtencomplexen, zó geladen met emotie dat nieuwe „storende” ideeën geen kans krijgen of doordat er een te losse, oppervlakkige samenhang bestaat tussen de eigen belangen en behoeften onderling (die oppervlakkigheid is misschien het gevolg van energieverspilling op ander gebied) zodat er voor een streven naar ordening geen vaste ondergrond kan worden gevormd.

Dit streven zou dan noodzakelijk zijn, in de hierboven aangegeven zin, en in feite gebaseerd op de toestand van niet-evenwicht, die naar men veronderstelt, de oorzaak is van de biologische ontwikkeling. De ontwikkeling schijnt bij de mens en zijn naaste verwanten onder de dieren voornamelijk te gaan in de richting van grotere gecompliceerdheid en fijnere differentiatie van reacties. Men kan zich zonder moeite voorstellen, dat het organisme, door middel van die differentiatie, de spanningen waar het door het leven in een gedeeltelijk vreemde en vijandige omgeving aan blootgesteld is, tracht te verlichten. Maar één stap verder en men zou zich kunnen indenken dat het organisme ook streeft naar het opheffen van innerlijke spanning en druk, ontstaan als gevolg van deze van buitenaf opgelegde ontwikkeling. Een opnieuw „ordenen” van al die impulsen, met de bedoeling de mogelijke remmende en schadelijke onderlinge invloeden tot het minimum te beperken — dat zou de beste en eigenlijk meest „natuurlijke” vorm zijn waarin dat menselijke streven zich zou kunnen uiten. Zulk een opnieuw-ordenen kan een gedeeltelijke zelf-vervolmaking zijn, tijdelijk en voorlopig, in een uitwendige wereld die voor het individu niet of nauwelijks verschilt van die hij altijd gekend heeft. Door een dergelijke zelf-vervolmaking zou

de mens inderdaad een samensmelting van „uiterlijk” en „innerlijk” bereiken. De geest die in zichzelf een hogere mate van harmonie bezit, die zich bewust is van een innerlijke eenheid, reageert daardoor meer en nauwkeuriger op de buitenwereld.”

„Is deze toestand gelijk aan wat Confucius in het Chung Yung (de Leer van Evenwicht en Harmonie) aanduidt wanneer hij spreekt van waarachtigheid (dit woord gekozen bij gebrek aan een Westers equivalent van de bedoelde term)? Waarachtigheid als „het begin en het einde van persoonlijkheid, het geheim van goed leven, de enige manier om goed te regeren, en om te komen tot een zo volledig mogelijke ontwikkeling van het eigen bewust-zijn, en dat van anderen”. Wil dit zeggen dat vrijheid vrijheid te voorschijn roept, dat diegenen die het meest zichzelf zijn, bewerkstelligen dat anderen in hun omgeving ook in grotere mate zichzelf worden? „Waarachtig is de weg des Hemels. Het verwerven van waarachtigheid is de weg der mensen”. (Chung Yung) Waarachtigheid is datgene waardoor zelf-vervolmaking wordt bewerkstelligd. In de zelf-vervolmaking streeft de mens mede naar de vervolmaking van andere mensen en dingen”.

„Naarmate de fijnere vezels en weefsels van onze gevoelstraditie verslappen in het algemene proces van uit-zetting en ontbinding dat zich binnen de menselijke gemeenschappen afspeelt, naarmate wij tot het inzicht komen hoe we door de stromingen van de moderne wetenschap en techniek worden meegevoerd naar diepten waar niet alleen wij doorsnee mensen maar ook de intellectuele reuzen grond verliezen, zullen wij in steeds toenemende mate behoefte hebben aan iedere denkbare vorm van houvast-gevende zelftucht. Wanneer we niet blindelings als een school vissen willen meezwemmen met de mode van de tijd, noch huiverend ons voelen verstarren van aangezicht tot aangezicht met de onvoorstelbare ingewikkeldheid van het bestaan, moeten we middelen vinden om gebruik te maken van het ons gegeven vermogen om te kiezen.”

„De les die in het probleem van de „kritiek” schuilt: bij het maken van een keuze hebben wij geen ander punt van uitgang, en geen andere maatstaf dan onszelf.”

„De les die schuilt in het probleem van „ware” kunst, schijnt deze te zijn: wanneer wij daar iets van hebben begrepen in de mate waarin wij onszelf kunnen ordenen, hebben wij niets anders meer nodig.”

Van week tot week:

Hilversum I (radio)

Zondag 2 november, 9.45—10.00 uur: Gesprek n.a.v. de oprichting van de Humanistische Stichting Geestelijke Volksgezondheid.